

Anne-Marie Raat
Jolande Schoonenberg
Nens Coebergh
Henrique Sachse

namens de Vereniging Vertrouwens-
artsen inzake Kindermishandeling
(VVAK) en Artsen Jeugdgezondheids-
zorg Nederland (AJN)

FYSIEK DISCIPLINEREN SCHADELIJK VOOR KINDEREN

Corrigerende tik mag nooit

Het pleidooi voor een 'pedagogische' tik, eerder in Medisch Contact, is slecht onderbouwd, vinden vertrouwensartsen van het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling. Bovendien ervaren zij in de praktijk dat zo'n tik de drempel naar kindermishandeling lager maakt.

GETTY IMAGES

Met verbazing hebben wij het artikel 'Pedagogische tik niet per se slecht' gelezen (MC 24/2014: 2010). Wij vragen ons af welke vraag de auteurs aan de wetgever willen voorleggen. Gaat het om een verzoek om kinderen tussen de 2 en 6 jaar uit het Burgerlijk Wetboek te halen met betrekking tot slaan dan wel geslagen mogen worden in een opvoedrelatie? Dit verzoek zou volgens de auteurs van belang zijn vanwege het bewezen effect van slaan en omdat de schadelijke gevolgen van slaan niet wetenschappelijk zouden zijn vastgesteld. En omdat andere opvoedmogelijkheden in deze leeftijdsgroep ontoereikend zouden zijn? Deze vraag lijkt impliciet te worden gesteld, maar lezen wij niet terug in de tekst. Wel de uitnodiging tot discussie over dit onderwerp aan de lezers van Medisch Contact. Dit komt op ons merkwaardig over, aangezien de KNMG zich sinds 2008 ervoor inspannt dat artsen de KNMG-meldcode Kindermishandeling volgen.

Peuters die een tik krijgen, ontwikkelen vaker gedragsproblemen

Schadelijk

De laatste jaren is er overweldigend wetenschappelijk bewijs beschikbaar gekomen dat fysiek disciplineren schadelijk is voor kinderen.^{1-3 6} Zo blijken peuters van 2 jaar die een tik krijgen, vaker gedragsproblemen te ontwikkelen in de twee jaar daarna dan kinderen die niet fysiek of alleen verbaal zijn gestraft. Ook blijkt hun cognitieve ontwikkeling te worden geschaad. Bij een deel van de adolescenten die als jong kind een tik kregen, blijkt er een toename van seksu-

eel deviant gedrag. Dat heeft te maken met het element van vernedering dat een fysieke straf heeft. De meeste incidenten van fysieke kindermishandeling zijn wel degelijk begonnen als vorm van disciplineren.⁴ Moeders die zeiden een tik te geven, gebruikten bijna drie keer zo vaak ook ernstiger fysiek geweld dan moeders die geen tik gaven.⁵ Durrant laat in een overzichtsartikel uit 2012 zien dat veel onderzoeken de negatieve effecten aantonen van fysieke straffen en dat er geen positieve effecten zijn gevonden.⁶

Frustratie

De auteurs van het artikel in Medisch Contact stellen dat een al te stringent verbod op de corrigerende tik, zoals in onze wet beschreven, kindermishandeling juist in de hand kan werken, maar ze onderbouwen dit nergens. Blijkbaar veronderstellen ze dat ouders door gebrek aan deze pedagogische tik uit frustratie overgaan tot fysieke mishandeling. Verder menen de auteurs dat de tik, mits gebruikt in de groep kinderen tussen de 2 en 6 jaar, een positief disciplinerend effect heeft, waarbij ook wordt verwezen naar de rechten van het kind; namelijk het recht op een gedisciplineerde opvoeding. De suggestie wordt gewekt dat slaan of een tik hierbij een onmisbaar hulpmiddel is. Ook stellen zij dat er een duidelijke grens zou zijn tussen het geven van een tik en fysiek mishandelen. De auteurs verwijzen naar oudere literatuur – het meest recente artikel is uit 2006 – en citeren eenzijdig. Als voorbeeld: het artikel van Larzelere uit 2005 laat niet zien dat fysieke 'straf' onschadelijk is voor het kind, alleen dat het niet schadelijk hóéft te zijn als het is ingebed in een liefdevolle context.

Strafbaar

In 2007 hield de Raad van Europa een pleidooi om lijfstraffen, inclusief de 'tik' voor kinderen, uit te bannen, onder het motto: *Hitting adults is called assault, hitting animals is called cruelty, hitting children is 'for their own good'*. Met het strafbaar stellen van elke vorm van fysiek geweld laat een samenleving zien dat geweld nooit

een acceptabele strategie kan zijn. Juist kinderen moeten deze boodschap van jongs af aan meekrijgen. In een derde van de deelnemende Europese landen is dit verbod overigens nog niet van kracht. Voor Nederland geldt dit wel.

Glijdende schaal

In onze praktijk als vertrouwensartsen en jeugdartsen hebben wij dagelijks te maken met de glijdende schaal van 'de tik om bestwil' naar lichamelijke mishandeling. Het betreft veelal ouders die door hun eigen problemen hun onmacht uiten in fysieke agressie tegen hun kinderen. Deze ouders vertellen ons vaak ook dat deze tik niet helpt. De vraag is dus in hoeverre je die nog 'pedagogisch' moet noemen. De huidige wetgeving zien we als een normstelling. Door deze norm te gebruiken, is het mogelijk om ouders te bewegen om ondersteuning in de opvoeding te accepteren en om kinderen waar nodig hulp te bieden.

Dit geldt des te meer voor ouders uit landen waar lijfstraffen geaccepteerd zijn als opvoedmethode, zoals Turkije, Marokko, Afrika en Oost-Europa.⁷ Positief en bevestigend ouderschap zorgt overigens vanzelf voor minder gedragsproblemen bij jonge kinderen en dus minder noodzaak tot discipline.⁶ Laten we onze grote rol en invloed als artsen gebruiken om effectieve vormen van opvoeden en disciplineren te propageren, in plaats van het voeren van een oude discussie die volstrekt niet in overeenstemming is met de rechten van het kind op respect en veiligheid zoals vastgelegd in het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK). Kortom, een opvoeding zonder enige vorm van geweld. ■

contact

info@vertrouwensartsen.nl
cc: redactie@medischcontact.nl

Geen belangenverstrengeling gemeld

web

De voetnoten vindt u onder dit artikel op medischcontact.nl/artikelen.